

מה עלה בגורלו של זורק האבן על זכריה הנביא?

פרסום חדש על הגלגול מנבהרדוק מפי הגאון רבי יעקב אדלשטיין שליט"א

אברכים מבני הקהילה הק' "נאות יוסף" בצפון בני ברק. ביקשו מהמרא דאתרא הגאון רבי יעקב אדלשטיין שליט"א, כי מלבד השיעורים הקבועים בימות החול ודרשתו הקבועה בבית הכנסת המרכזי, יוסיף לשבת עימם בצוותא במחצית השעה האחרונה של השבת בשעת סעודה שלישית, בה ישמיע להם דברי תורה, השקפה צרופה ודרכי תורה ועבודת ה' כפי שנמסר לו מרבותיו. הגאון שליט"א נאות לבקשתם להשמיע גם 'עובדות והנהגות ומעשה רב' ממה שראה ושמע בשעה שיצק מים ע"י רבותיו הגדולים. יוזמה ברוכה

לנו (מלבד מה שכתוב בתנ"ך שחילות 'ארם' עלו להרוג בירושלים) על אחד מהם ידוע לנו מעט, מעט מאוד - טיפה מן הים. אותו אחד הוא זה שהגביה את האבן זורק אבן ראשונה על גופו של זכריה בן יהוידע הנביא. רבי יעקב אדלשטיין מחכמי התורה שליט"א - שמע את הדברים שחלקם נאמרו ברכים וחלקם נמסרו מפה לפה איש מפי איש (כדלהלן) לפנינו גם תוספת קטנה איש מהחפץ חיים, ועוד תוספת מרבי יהודה שנקר שליט"א ששמע מרבי אליהו לאפיאן. "הנובהרדוקער גלגול". הוא היה בחור יהודי שנכנסה בו רוח - נשמה תועה שנכנסה בגוף חי. ככל ה'דיבוקים' שהיו לפני שנות דור. הבחור היה מסתובב ברחובות פוגש אנשים ופורט לפנייהם את עברוניהם. הוא היה ניגש ליהודי ואומר לו בשמחה "איך האב דיר האלט - אהבתך!" ומיד מתחיל לפרט את חטאיו. היהודי היה מתמלא בכובשה על פרסום מעשיו, ומיד היה מהרהר בתשובה, אז הרוח היה אומר לו "איך האב דיר פיינט - אני שונא אותך!" ומיד הגביה את רגליו ונס ממנו... לפעמים היה מתבטא "אחי היקר למה לך כך...?" כלומר למה אתה מהרהר בתשובה וכשהמשך להרהר בתשובה היה נס ממנו.

הרב א. חפץ

אברכים מבני הקהילה הק' "נאות יוסף" בצפון בני ברק. ביקשו מהמרא דאתרא הגאון רבי יעקב אדלשטיין שליט"א, כי מלבד השיעורים הקבועים בימות החול ודרשתו הקבועה בבית הכנסת המרכזי, יוסיף לשבת עימם בצוותא במחצית השעה האחרונה של השבת בשעת סעודה שלישית, בה ישמיע להם דברי תורה, השקפה צרופה ודרכי תורה ועבודת ה' כפי שנמסר לו מרבותיו. הגאון שליט"א נאות לבקשתם להשמיע גם 'עובדות והנהגות ומעשה רב' ממה שראה ושמע בשעה שיצק מים ע"י רבותיו הגדולים. יוזמה ברוכהבימים אלו הדורשים חיזוק, ראוי לפרסם סיפור מופלא ממה שסיפר הגר"י אדלשטיין לפני תקופה קצרה: כל בר בי רב יודע את דברי הגמ' בגיטין נז: על דמו הרוחת של זכריה בן יהוידע הכהן נביא ה' שנשפך ולא נח שנים ארוכות. הוא נהרג ע"י רגימת אבנים בצווי המלך (כדכתיב בדברי הימים ב' כ"ד) מה עלה בגורל זורקי האבנים על נביא ה' לא ידוע

מקבץ ספרים

ארועים וחידושים בעולם התורה

יוזמה יחודית

"ספרא" בקרית ספר

יום שניתנה בו תורה, איש נחלת העבר,
אלא אותו יום חזר ובא בכל שנה ושנה,
זהו יום של התחלה, ואיך זיל נמור, כי

ספרא

בס"ד / גליון 4 / סיון תשס"א

עלון לסקירת ספרים

הפזורים בעיר, ובני תורה רבים מעיינים בו בהנאה. אכן,
חידוש מקורי ראוי לברכה.

מתוך העלון:

"ופעם אירע לאיש שלמד בחרו ונאחר העיון העמיד
הגמרא למקומה בין הספרים, וכשהחזיר פניו נפלה
הגמרא, וקול הנפילה היה בקול גדול, וחזר המעיין
העמידה פעם שנית והפך ראשה למטה, ותיכף שהפך
פניו נפלה שנית בקול גדול, וכן פעם שלישית. ואח"כ שם
ליבו על דבר זה להעמיד הגמרא כחקונה ולא נפלה עוד,
והוא אות ומופת שעל הכל יש השגחה מן השמים" (קב)
הישר פנ"ד

העיר החרדית מודיעין עילית טומנת בקרבה
השתוקקות למידע על ספרים - עולם הספר המסתתף
ממנו.

חנות תורנית של ספרי קודש בעיר נקטה ביוזמה
מקורית חשובה - לפרסם עלון חודשי קטן בשם "ספרא"
הכולל בקצרה עניני ספרים רבים, הגיגים מספרים חדשים
תחקירים קצרים מאוד וסקירת ספרים. רעיון מקורי
מבורך.

העלון לא כולל בתוכו פרסומת למחירי ספרים וכיצא
רק את שם החנות הכתובת ומגוון מוצרי הקודש הנמכרים
בחנות. העלון המכובד באיכות רוחנית ועיצוב מיוחד,
מתפרסם בכל כתי הנסגרת בעיר, בהיכלי הכוללים הרבים

מוצר החכמה

1234567

נמסר איש מפי איש שהדיבוק כמעט לא יכל להמצא
בסביבת ת"ח וצדיקים, כשפגש רשע חיבקו גיפפו ונשקו
שוב ושוב, וכשפגש בצדיק לא יכל להביט בו, ברח וחירף.
פעם איימו עליו שיקחו אותו אל הגר"א מוילנא והשיב
הרוח "איני מפתח כי להגר"א אין עסק עימנו (כהקדמת
הגר"א לספרא דצניעותא) כך סיפר מן רבנו החפץ חיים
לתלמידו רבי שלמה בלוק.

עוד שאלו אותו פעם האם ידוע לו מי הם הל"ו צדיקים
שבדור. הוא מנה שמות רבים לא ידועים. את הגר"א
מוילנא הוא לא מנה בין הראשונים ממש, אלא הרביעי או

רוח טומאה לפפה אותו, כי כידוע שהתאוות
והשאיות לא נפרדות מהאדם לאחר פרידת הנשמה
מהגוף. היא, הנשמה, נפרדת מהגוף אבל הרצונות
והשאיות הטובות או הרעות שהם חלק מהנפש נשארים
בה. (יסורי העונשים מפרידים אותם אט אט מהנפש
ומכבסים אותה מהבוכן שדבק בה במשך שהותה בעולם
השפל.) - אותו רוח שהיה באותו בחור מנבהרדוק גילה
ואמר כי הוא הראשון שזרק אבן על זכריה הנביא. יותר
מאלפים שנה שהוא נע ונד (ביסורים) ואין לו אפשרות
להכנס לגיהנום ולהזדכך שם מעברותיו.

כך עשו והבריחו אותו מחוץ לגבולות המדינה, מקום בו החוקים שונים. כך עזב את נובהרדוק וילנא וולאזין. אולי אז אכן זכה והגיע מעבר לגבול לקרבת יהודים אחרים שבסופו של דבר גררו אותו אל המגיד מקוזניץ.

○○○ אוצר החכמה

פרטי סוד הדברים, איך תוקנה הרוח, נשתמרו בזכרוננו של הגר"י אדלשטיין הנ"ל כפי ששמע מראש ישיבת קרלין רבי משה הולצברג זצ"ל (ראש פינה-ע"ר. תלמיד ישיבת חברון):

המגיד ניסה להוציא את הרוח מגוף הבחור ע"י שמות ויחודים. הוא רצה גם לתקן את נשמתו המיטלטלת והמתייסרת ביסורים נוראים יותר מאלפיים שנה. כשלחש באוזנו יחודין בשמות הקדושים, גיחך עליו הרוח, צחק בקולי קולות ואמר אתם חושבים להפחיד אותי בדברים אלו, את כל ה"יחודים" הללו ידעתי עוד בהיותי ילד לפני הכנסי למצוות, אני הרי מתקופת הבית! אני הוא זה שזרקתי את האבן הראשונה על זכריה הנביא (ואז געה בבכי נורא) אל תפחידוני ביחודים כאלו! שאל אותו המגיד "ואיך ישנה אפשרות לתקן את נשמתך?" השיב הרוח ואמר: מאז מותי ועד היום לא היה תלמיד חכם שלימד עלי זכות, אם יהיה מי שימצא לי לימוד זכות יציל את נשמתו שאבוא למנוחתו. הוא הדגיש שחייבים ללמד עליו סנגוריה בפה מלא.

המגיד חשב ומצא לו זכות אך אמר לו שיעשה זאת בתנאי שיראה לו את דרגתו (את מהות רוחו - נפש ונשמה מתקופת בית המקדש) הרוח הסכים אך "לא כאן בבית ובעיר פנימה, בשדה מחוץ לעיר אראה לך אם תוציאני למנוחה.

המגיד צוק"ל נתעטף ויצא מהעיר, עיין בדינו, ולאחר מכן אמר בפיו לימוד זכות עפ"י הלכה (ואח"כ נראה לפניו נשמתו כעמוד אש מהארץ על לרקיע, לפי השגתו). ומה היה הלימוד זכות? גם זה סיפר ר' משה ראשפינער זצ"ל: הוא מצא לו סברא הלכתית, כמובן בטעות, שיש בה צד להתיר לרגום אותו באבן. טעות בהלכה אבל זה כבר איזו לימוד זכות מסוים:

ההלכה היא כי נבואה רעה מאת ה' יתברך יכולה להשתנות כל זמן שהנביא לא הוציאה בפיו. זכריה נביא ה' ניבא לרעה כציווי ה' אלוקים, אך היה לו להימנע מלהנבא בשם ה' ולנסות ולהציל ע"י כך את עם ישראל, ואם יכל לעשות כן ולא עשה, נפסק עליו דין רודף, שגרם להרוג אנשים מעם ישראל. ואף ש"הכובש נבואתו חייב מיתה" היה לו למסור את חייו ונפשו בזה ובבא בשביל להציל את כלל ישראל. ואע"פ שאסור (לנביא) לעשות כך, אבל זה צד טעות, מבחינת ההלכה, ולימוד זכות

החמישי, שאלו אותו האם הגר"א מוילנא לא הראשון והשיב "לא, מפני שהוא הרי קצת מפורסם" (ועוד הרבה לא מפורסם... מכאן למדא, אמר הגר"א שצד כמה שהגר"א מפורסם הוא עדיין נסתר).

מספר הגר"י אדלשטיין - הרב מפוניבז' צוק"ל נכנס פעם ליחדר האוכל' בישיבת פונביז' והבחין כי במספר שולחנות המפה נשמטה ואינם מכוסים בשלימות, היה זה ביום שבת קודש. הרב ניגש וסידר את המפות, אח"כ פתח ואמר מה שמקובל אצלו: טייער בוחרים! בחורים יקרים! שמעו נא. באחת השבתות הכניסו את הבחור אשר בו הרוח - הנבהרדוקער דיבוק אל ביתו של מרגא הגר"ח מוואלזין צוק"ל. הבחור נבהל והתהלך אנה ואנה בבית כמי שאחזו טירוף, הוא לא מצא לעצמו מקום אחיזה מקדושת הבית והשבת, הוא התחיל לרוץ בסיחורו הלך ושוב, עד שמצא פינה קטנה באחד משולחנות הבית שם המפה התקפלה והשולחן היה מגולה. מיד התכופף וקיפץ בחיבוקים ונישוקים את אותו מקום (שם היתה אחיזה לחיצונים)...

בספרי חסידות מוזכר שייכותו של המגיד מקוזניץ צוק"ל אל אותו רוח: "כי פעם אחת הביאוהו לרבינו מקאזניץ איש אחד כדי לתקן את הנפש שנכנס (- כדיבוק) שאלו המגיד מי הוא היה בגילגול הקודם ובאיזה זמן, והשיב כי יותר מאלפיים שנה שהוא בצער ויסורים והוא היה הראשון שזרק אבן על זכריה הנביא ומאז אין לו מנוחה והולך מדחי לדחי. וברחמי ה' נתקן על ידו"

השאלה היא איך אותו בחור מסכן עבר מנובהרדוק לקאזניץ? האם היה שם כבר לפני שהגיע לרבי חיים מוואלזין? והאם באיזה זמן ניסו לחלץ את הבחור מהרוח שנכנסה בו? על כך לא ידוע בבירור אך מסתבר (עפ"י הפרטים הבאים) שאכן מנובהרדוק הבריחו אותו מחוץ לגבולות המקום עד שבסופו של דבר הביאוהו להמגיד מקוזניץ. וכדלהלן.

כשרבי אליהו לאפיאן זצ"ל סיפר על הדיבוק (כפי שהיה אצלו מקובל איש מפי איש מהסבא מקעלם ששמע מרבי ישראל מסלנט ששמע מרבי זונדל מסלט והוא מרבי חיים מוואלזין) שאלתי אותו - סיפר הגר"י אדלשטיין - "מה עלה בסופו של אותו בחור שהיה בו הדיבוק" והוא השיב לי כי דבר הדיבוק התפרסם, ורבים באו לשמוע ולקבל פחד ויראת העונש, ללמוד משפטי שמים והיסורים המשתלמים על עבירות, עד שהענין התגלה בחלונות הממשלה שחשדה כי מכשף מסתובב לו בין היהודים. מבחינה חוקית נאסר כל מעשה כישוף והעוסק בו הסתכן בגזר דין מות, ומשום כך נכנס אותו איש לכלל פיקוח נפש. הוחלט כי צריך להצילו, לא בגלל הרוח שבקרבו אלא סתם מדין הצלת נפשות של האיש שהרוח בתוכו.

איך נהפכו למשוגעים המאבדים לדעת את עצמם ואותנו גם יחד?

המאמין של התימנים! הוא התעופף ברובו עם מרבד הקסמים...

ואל תתנו דמי לו עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ.

אחינו בניי שבי גולת תימן בארה"ק וירושלם, ה' עליהם יחיו!

יותר מארבעה חודשים עברו עלינו במורא ופחד ובמשך התקופה הזאת המשכתם בתפילות וצעקות ותחנונים בכל יום ובכל יום שני וחמישי בקבוצים מבלי שהיתה מצדנו התעוררות כלפיהם בפעם הזאת ואם אתם מעצמכם ומתוך הכרה במצב.

ועתה לראבוננו רואים הננו את המצב מתמשך והולך ומחמיר מיום ליום ולא נדע מה יביא יום מחר עד אימתי ימשך, אמנם יש לנו רק להזכיר לכם דבר אחד והוא תקון המעשים כלפי שמים ובין איש לחבירו זהו כלל גדול ותנאי קודם לתפילה, כולנו יודעים ממעשה אנשי נינוה שנאמר וירא האלקים את מעשיהם שבו מדרכם הרעה (ולא אמר וירא אלקים את שקם ואת תעניתם) וינחם ה' על הרעה.

ב. הופמן

לפנינו חוזר שנשלח לעדת התימנים בחודש אלול תרצ"ו, על ידי הועד הכללי לקהילות קודש התימנים בירושלים. כשהנושא המדובר בו כימים ההם כזמן הזה, אימת הטרור הערבי.

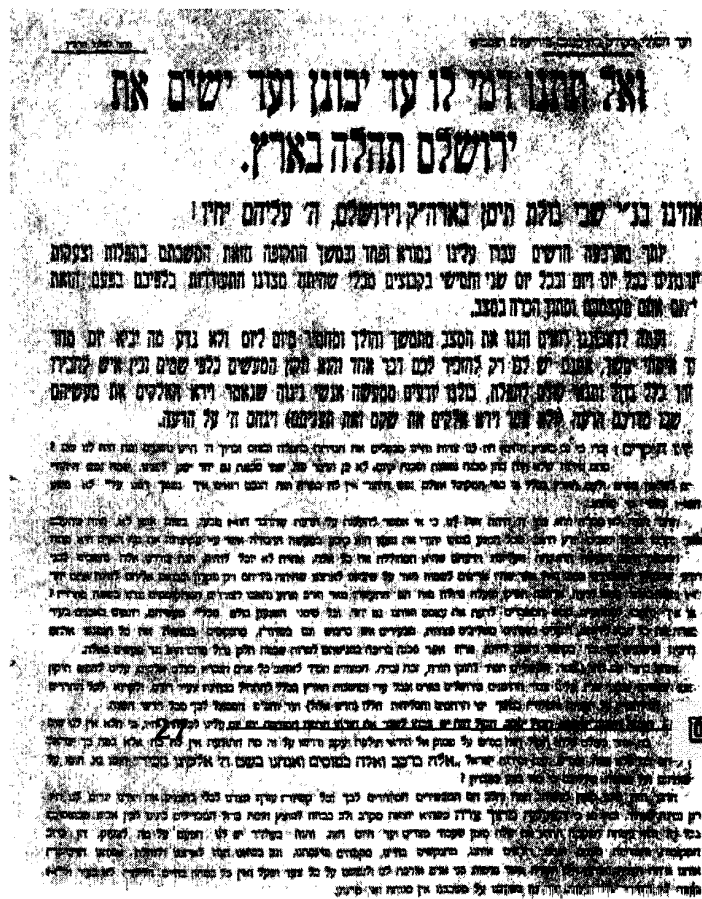
הכרוז כולו ספוג אמונה תמימה. מפליא להיוכח בהבדל הבולט בגישתם הנכונת אל הנושא. כותביו תמהים: התבוננו היטב למעשה ההשגחה העליונה, וידעתם שהיא המחוללת כל אלה. אחרת לא יוכל להיות. הנה צוררינו אלה נחשבים לבני דודינו. ישמעאלים המאמינים כמונו בקל אחד, שהיו צריכים לשמוח מאד על שיבתנו לארצנו, ובכואנו אליהם לחיות אתם יחד לא נגענו בהם לרעה, אדרבה הפיקו מאתנו תועלת והתעשרו. ואם כן מדוע נהפכו לצוררים המתקוממים נגדנו? איך נהפכו למשוגעים ממש המאבדים עצמם לדעת ואותנו גם יחד? כל סימני השגעון בולט בהם, רוגמים באבנים, דוקרים בסכינים, משליכים פצצות. מתנקשים בנפשות כל הנפגש אתם בדרכים ובכשוכים. בקיצור, נהפכו לחיות טרף. חית השדה בדמות אדם אורבת לנו ולנפשותינו ואין בטחון בחיים חלילה לא בעיר ולא בכפר ואף גם בשכנו על משכנו אין מנוחה ואין מרגוע.

הועד מציג את השאלה הרטרורית: גם בתימן היו לנו צרות, והיינו מבטלים את הגזירות בתפילה ובצום, וברוך ה' היינו נושעים (!), וכי מה היה לנו שם? סתם גזירות שלא היה בהם סכנת נפשות. שמה נפש יהודי יקרה לשלטון ולעם, כי מקובל אצלם שלנפש יהודי אין כפרה. ואילו כאן? איך נשפך דמנו על לא פשע? ומכאן אל המסקנה המתבקשת: עלינו ציבור התימנים בארץ להתחיל ולקרוא, הגיעה השעה שישמע קול יעקב. הדבר הזה איננו קשה לעשותו. הפה והלב הם המכשירים המיוחדים לעשותו. הצעקה מתוך צרה כשהיא יוצאת מקרב לב בכחה לפוצץ חומת ברזל.

בנוסף, מעלה הכרוז את הנושאים הטעונים בדק בית. שמירת השבת הצניעות והכשרות. והוא מסיים בתפילה שיפקחו עיני בני דודינו ושכנינו הערבים למען יחזרו מדרכם הרעה.

כך היה, ככה חשבו וככה דיברו אז. מאז, הוקם ה"בית הלאומי" אשר התיימר להבטיח את שלומו של העם היושב בציון. האם השתנה מאז? אולי הסגנון

אברהם

שבת קודש

בו, והמתפרש בשלימות מופלאה של היקף כרבגוניותם של חלקי התורה, מבלי השאר דבר שאינו שזור במחרוזת הידיעה וההשגה השלימה. "יושב וחורז בדברי תורה". בחינה שניה היא - מידת הגילוי. "היו הדברים שמחים כנתינתן מסיני, וערכין כעיקר נתינתן". אין לך מדרגת גילוי ההסתר כשעה שעמד העם למרגלות המראה "אשר עין בעין נראה אתה ה'" מתוך ההר העשן. וככל שמגיעים לכדי שמחת ועריבות הגילוי מתוך כח עיונה של תורה, זוהי תמצית קבלת התורה המגיהה אור לדורות.

כאשר בחינת ה'חריזה' ובחינת ה'שמחים כנתינתן' שלוכות זו בזו, אשה אל אחותה, הארת הגילוי יחד עם שלימות החריזה, או אז מלהטת האש סביב. "וכי לא באש היו ניתנין"?

בשנת החשנ"א הוציא לאור עולם הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין שליט"א, ראש ישיבה בישיבת חברון - כנסת ישראל גאולה, את ספרו "זאת ליעקב" על מסכת גיטין, גליא לדריעה ונפל נהורא, אשר עורר הד עצום בכל מקומות התורה באשר הם, משום התוכן והמבנה הייחודי של הספר. רושם גדול ורגש רב נטע ספר "זאת ליעקב" בלב גדולי מרביצי התורה ראשי הישיבות והכוללים, אשר מאז ראה הספר אור, לא מש מעל שולחנם, ויש שציינו את יחודו של הספר בכך שרוב הספרים מתייחסים אך לנקודות מסוימות בכל סוגיא, ואילו כוחו של הספר הוא בהקף כל הסוגיא כולה, על כל פרטיה וכל השיטות שבה. ואכן, כל צורך יוכל למצוא בו לא רק מערכות בנתיבות חדשות, כי אם גם עיון מקיף החל בסברות ה"מדוברות" בעולם הישיבות, ועד השיטין הדקין ביותר בהבהרת הסוגיות דבר דבור על אופניו. גם הגר"א אוזנבד שליט"א ראש ישיבת טלז בארה"ב כתב אודות הספר "הספר הגדול והיקר רב הכמות על כל סוגיא מבלי להשאיר כמעט לקט שכחה ופאה". הספר אף זכה למהדורה חדשה בשנת תשנ"ז בהוספות רבות ושינויים מועילים שאף הם נתקבלו בברכה. ^{הוצאת ספר} בהוצאת ספר "זאת ליעקב" על מסכת כתובות - פרק ראשון ושני. ספר גדול בכמות ואיכות בן תר"ח עמודים, ובו ל"ו סימנים, בכל הענינים החמורים בשני הפרקים הראשונים של מסכת כתובות, נתכנסו כאן במיצוי נדיר של רחבות ההקף וכח החידוש שנודמנו לפונדק אחד, והמרכיבים כד כבד את הענינים הנידונים לכלל דבר שלם, הדור בשכלולו, מפין אור יקרות של עמל התורה וערבותה, המיוסדים כולם על תורת רבותינו מעתיקי השמועה ומעמידי התורה בדורותינו וצוקללה"ה ומשולבים עם דיבוק ודקדוק חברים שליט"א. לתועלת המעינים, נתחלק כל ענין וענין לענפים שונים המגדירים את התוכן המסוים בפני עצמו, וכן צויין בתחילת כל ענף תקציר השאלות המרכזיות הנידונות בו, אשר בעזרתו ניתן לתור אחר הנושא המבוקש מבלי צורך לחורר הרבה, או להכנס לעומק כל הסימן כולו.

כמו"כ נערך בספר "מפתח ענינים כללי" על ענינים יסודיים בש"ס, המסייעים בהרחבת תועלת הספר על פני ענינים וסוגיות רבות במסכתות אחרות, וכדרכה של מסכת כתובות שהיא בבחינת ש"ס קטן.ד

מצאנו לראשונה

ספרים חדשים

זאת ליעקב

חורזין בדברי תורה

דברים עם הופעת ספרו של הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין שליט"א "זאת ליעקב" עמ"ס כתובות

מעט הגלות מלבנו על הר סיני, בימינו 'אשדת' למסרה למוסרי התורה - נקבעה צורת מטבע 'נתינת התורה' על פי בחינה זו של 'אש', לשעתה ולדורות. וכל שתכונות תורתו שוות למידה זו, הרי אין בינו לבין נתינת סיני אלא כמעביר מנר לנר. וככל שתקרב השגת המקבלי למעמד 'וההר כוער באש עד לב השמים', כן תגדל הארת המסירה, כביכול מאור פני מלך חיים, בבחינת 'האבן הזו דומה להר סיני, והיושב עליה דומה לשני לוחות הברית'.

שתי סגולות הן - לימדנו חז"ל - במציאות זו של אש. יפעת ה'גילוי' ושלימות ה'חריזה'. וכך דרשו במדרש שיר השירים (א', נ"ב): "אמרו לרכי עקיבא: בן עזאי יושב ודורש והאש מלהטת סביבותיו. הלך אצלו ואמר לו: שמעתי שהיית דורש והאש מלהטת סביבך, אמר לו: הן, הייתי יושב וחורז בדברי תורה, ומתורה לנביאים ומנביאים לכתובים, והיו הדברים שמחין כנתינתן מסיני והיו ערבים כעיקר נתינתן, וכן עיקר נתינתן לא באש ניתנין"?

מידה זו של "חורז" - היא אופן הלימוד החובק את אוצרות התורה, העובר כחוט השני בכל מקום שהנידון נוגע

